

Věc: Oponentský posudek na dizertační práci Mgr. Hany Ochtinské

Autor: Mgr. Hana Ochtinská

Název práce: Sledování kvality života pacientů s Crohnovou nemocí.

Oponent práce: prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.

1/ Úvod a struktura práce

Práce obsahuje celkem 230 stránek textu. Z tohoto počtu je 59 stran věnováno základním informacím (17 stran), současným poznatkům o etiologii, diagnostickým možnostem a léčbě Crohnovy nemoci, ošetrovatelským modelům životních aktivit a kvalitě života, 138 stran výzkumné části, zbytek (33 stran) čítají přílohy.

Ve výzkumné části jsou na 18 stranách uvedeny výzkumné otázky, metodika a výzkumný design práce, na 67 stranách prezentace výsledků, 28 stran je vyhrazeno pro diskuzi, čtyři strany pro závěr a doporučení pro praxi, 21 stran pro literaturu. Práce obsahuje 30 grafů, 37 tabulek, 2 schémata a 262 většinou recentních literárních odkazů domácí i zahraniční literatury. Za zdůraznění stojí detailní uvedení 31 zkratk termínů a vyšetřovacích metod.

2/ Soubor nemocných, výzkumný design a cíle a práce

Vlastní dizertační práce vychází z komplexních výsledků zjištěných u nemocných s prokázanou Crohnovou nemocí léčených na třech gastroenterologických pracovištích východočeského kraje v období od března 2017 do srpna 2019. Z celkového počtu 164 nemocných, nesouhlasilo se zařazením do výzkumu 36 nemocných, dalších 7 nemocných muselo být vyřazeno pro nedostatečně vyplněné dotazníky. Vlastní hodnocení tak vychází z vyhodnocení souboru 121 nemocných vyšetřených při zahájení studie, respektive z vyhodnocení 106 nemocných, kteří se zúčastnili i druhého šetření provedeného s odstupem 6 měsíců. Pro svou dizertaci si autorka stanovila celkem 8 cílů. Pro jejich splnění

- a/ provedla kvantitativní a kvalitativní výzkum a výběr nástrojů pro sběr dat,
- b/ položila si 8 samostatných hypotéz vázaných k jednotlivým stanoveným cílům,
- c/ a použila statistické zpracování kvantitativních dat celkových výsledků (skóre), porovnání výsledků hodnocených domén a statistické vyhodnocení otázek ve standardizovaných dotaznících k potvrzení/zamítnutí předem stanovených hypotéz.

3/ Hodnocení

- Aktuálnost zvoleného tématu

Zvolené téma považuji přes vysokou náročnost za vysoce aktuální pro řadu nejasností týkající se Crohnovy choroby i pro (navzdory stále vědecké literární pozornosti) dosud malému zájmu a zkušenostem v oboru ošetrovatelství.

- Členění a rozsah práce

Členění jednotlivých kapitol je obvyklé a vzájemně vyvážené. Tabulky a grafy jsou pečlivě zpracovány na vysoké úrovni a přes jejich relativně vysoký počet jsou pro porozumění textu potřebné. Citace literárních odkazů je rovněž velmi bohatá.

- Odborná úroveň práce

Předložená práce Mgr. Hany Ochtinské je kvalitní a dokládá vysokou odbornou úroveň a pedagogické zkušenosti obou školitelů i píli studentky. Jako oponent oceňuji především definování výzkumných metod, zakoupení standardizovaného specifického dotazníku IBDQ, provedení pilotního průzkumu a realizaci dvou sběrů kvantitativních dat. K vlastní

odborné úrovni práce týkající se metodiky, zpracování výsledků, hodnocení (včetně statistiky zpracované Matějem Markem), závěru a doporučení pro praxi nemám žádné připomínky. Jako oponent však uvádím následující poznámky většinou formální povahy.

4/ Poznámky a připomínky

Celkový rozsah práce i počet literárních odkazů značně převyšuje obvyklá doporučení či zvyklosti u dizertačních prací - počet stran by se dále navýšil při dodržení pravidel na normostranu tisku. Uvedené je z velké části způsobeno snahou autorky o komplexní zpracování tématu (především 8 stanovených cílů práce), z části však i opakováním některých údajů týkajících se epidemiologie, klinických projevů nemoci, obtížích nemocných, údajů týkajících se kvality života (včetně popisu způsobů jejího hodnocení) atd.

V souvislosti s uvedenou kritikou nadměrného rozsahu se domnívám, že bylo možné rovněž uvést kapitolu kvalitativního výzkumu podstatně stručněji, a to i přes skutečnost, že polostrukturované rozhovory představují zlatý standard ve výzkumu v ošetrovatelství. Jsem přesvědčen, že v dané konkrétní studii přineslo zařazení této části výzkumu pro čtenáře textu jen málo nových, v teoretické části neuvedených, poznatků.

Velmi cílené a hodnotné statistické zpracování bylo provedeno statistikem. Tato skutečnost je v práci uvedena.

Výtka se týká i ojedinělých překlepů či menší srozumitelnost textu (str. 42, 45, 82, 139 a další). Rovněž tak používání termínů převzatých z jiných jazyků (rehospitalizace, operacionalizace pojmů, konceptuální model atd.) na úkor krásného a bohatého českého jazyka patří dnes sice k obecnému jevu, ale nepřispívá ke čtivosti práce. Drobná poznámka se týká i literárních citací (zkratka s. se píše u citací článků před uváděným rozsahem počtu stran, u monografických celků za tímto počtem).

Na závěr svých poznámek uvádím, že dílčí výsledky práce mohly být zveřejněny ve větším množství a v časopisech zařazených do SCOPUS.

5/ Dotazy na autorku

Na závěr svého oponentního posudku si dovoluji položit autorce dva dotazy.

- 1/ Ve vědeckých pracech bývá kromě počtu vyšetřovaných či hodnocených osob uváděna i konkrétní pracoviště s počty hodnocených respondentů. Ve studii je uveden pouze počet tří gastroenterologických pracovišť ve východočeském kraji. Je možno tento údaj upřesnit?
- 2/ V práci je hodnocena a porovnávána kvalita života nemocných s Crohnovou nemocí s kvalitou života tzv. populační normy. Je známo z literatury, zda se liší průměrná délka života nemocných s Crohnovou nemocí od průměrné délky života u populace v České republice?

6/ Závěr

Přes uvedené kritické připomínky většinou formální povahy považuji předloženou dizertační práci svým odborným obsahem za hodnotnou. Kromě jednoznačných, statisticky potvrzených odpovědí na všech osm zadaných výzkumných otázek přináší i řadu zajímavých údajů a poučení. Po zodpovězení položených otázek a po úspěšné obhajobě doporučuji komisi udělit Mgr. Haně Ochtinské vědeckou hodnost Ph.D.

V Hradci Králové 14. 10. 2021

prof. MUDr. Arnošt Pellant. Dr.Sc.